

**COUNCIL OF
THE EUROPEAN UNION**

**Brussels, 15 November 2010 (23.11)
(OR. en)**

16156/10

LIMITE

**DROIPEN 130
MIGR 115
CODEC 1248**

NOTE

from: Presidency
to: COREPER
no prev. doc.: 157575/10 DROIPEN 117 MIGR 110 CODEC 1142

Subject: Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on preventing and combating trafficking in human beings, and protecting victims, repealing Framework Decision 2002/629/JHA
- Finalisation of the draft text with a view to reaching a first reading agreement

Further to the submission by the Commission of the above proposal in March 2010 and the general approach of the Council reached at the Council (JHA) on 4 June 2010, the LIBE/FEMM Committees of the European Parliament adopted draft amendments to this initiative during an orientation vote held on 2 September 2010.

Subsequently, the Presidency, acting on behalf of the Council, entered into negotiations with representatives of the European Parliament and of the Commission with a view to reaching an agreement on the text in first reading.

Three trilogues took place on 14 September, 5 October and 27 October respectively. Each trilogue was prepared at Council level by the Working Party on Substantive Criminal Law (DROIPEN) on the basis of a table submitted by the Presidency comparing the positions of the institutions and submitting compromise proposals.

A fourth trilogue took place on 11 November. The position of the Council was prepared by JHA Counsellors and discussed in Coreper on 3 November 2010.

The Presidency submits in Annex a consolidated version of the text. Parts which are underlined indicate the changes compared to the Council general approach of 4 June 2010. **Parts which are underlined and in bold** indicate recent changes brought to the text.

The text contained in Annex is submitted to Coreper as a package for a final compromise with the European Parliament, bearing in mind that the vote on this file in the LIBE/FEMM committee is scheduled for 29-30 November 2010.

The Presidency is of the opinion that an agreement in first reading is possible and should be based on two elements.

1. Maintaining the Council position on major issues of substantive criminal law

As discussed previously in Coreper, the European Parliament insisted strongly from the start on four issues which were of fundamental importance for it:

- **The level of penalties** (Article 4): the Parliament insists on levels of 6 and 12 years whereas the Council cannot accept levels above 5 and 10 years;
- **The extraterritorial jurisdiction** (Article 9): the European Parliament insists on establishing jurisdiction for offences committed by an habitual resident, whereas Coreper clearly indicated that such extension is not acceptable and that there is no margin of manoeuvre;
- **The criminalisation of the users of services of trafficking in human beings** (Article 15(4)) which is requested by the Parliament but which most delegations strongly oppose;
- **The Anti-Trafficking Coordinator.**

These issues were crucial because they are related to fundamental principles of criminal law or raised institutional issues. Discussions in Council demonstrated that the first three issues were the primary source of concerns of delegations with regard to negotiations with the Parliament, including for future instruments in this sector. Following the mandate given to it by the Council's bodies, the Presidency has therefore firmly maintained the position of the Council on these first three points which soon made the negotiation very difficult.

At the last trilogue which took place on 11 November 2010, the Parliament made it very clear that an agreement on this instrument without any flexibility from the Council on these issues seemed difficult to achieve. However, the Parliament remained open to trying to find an adequate balance in the context of a package.

2. Finding a compromise on the Anti-Trafficking Coordinator

In the Stockholm Programme, the European Council invited *“the Council to consider establishing an EU Anti-Trafficking Coordinator (ATC) and, if it so decides, to determine the modalities therefore in such a way that all competences of the Union can be used in the most optimal way in order to reach a well coordinated and consolidated EU policy against trafficking”*. The Commission has already opened a vacancy for a high level post with a five years mandate for an ATC in its DG Home Affairs. The selection procedure will end in a few weeks.

For the European Parliament, the initiative taken by the Commission is not enough to ensure that an ATC is established on a permanent basis. Consequently, the European Parliament insists on creating a legal basis for the ATC through a specific Article in this Directive. The Presidency's attempts to limit references to the ATC to the recitals were rejected.

It is very clear that the only way to reach an agreement on this Directive, in the short or long term, especially without having to change the Council position on the three issues mentioned above, will imply to move in the direction of the Parliament, to some extent, on this key issue of the ATC.

Both the Council and the Commission insisted on the fact that the Directive is directed to Member States and that it is therefore not an appropriate instrument to regulate issues relating to the ATC itself. The Presidency is of the opinion that this position must be maintained and should constitute a red line for the Council.

This being said, the Presidency is also of the opinion that this still leaves some room for manoeuvre for a compromise ensuring sufficient visibility for the ATC in the operative part of the instrument without making this Directive a legal basis for the ATC.

The Presidency suggests to insert an Article 16a which would be drafted along the following lines:

“Article 16a

Coordination of the EU approach on trafficking in human beings

In order to contribute to a coordinated and consolidated approach of the European Union against trafficking in human beings, Member States shall facilitate the tasks of the Anti-Trafficking Coordinator (ATC). In particular Member States shall transmit to the ATC relevant information, including information referred to in Article 16, in order to enable the ATC to report [every two years] [on a regular basis] on the progress made in the fight against trafficking in human beings.”

Other changes proposed by the Presidency following the last trilogue are highlighted in the Annex. The Presidency is of the opinion that these are of minor importance compared to the issues detailed above, but insists on the fact that they form part of the package.

The Presidency is of the opinion that the flexibility demonstrated by the European Parliament on the main substantive criminal law issues with a view to reaching a first reading agreement provides an opportunity that should be seized.

In the light of the above, Coreper is invited to accept the compromise package contained in the Annex.

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

**inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers,
en tot intrekking van Kaderbesluit 2002/629/JBZ**

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 82, lid 2, en artikel 83, lid 1,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's,

Na toezending van het voorstel voor een wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Mensenhandel is een ernstig, vaak in het kader van georganiseerde misdaad gepleegd misdrijf, een grove schending van de grondrechten en als zodanig uitdrukkelijk verboden door het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. (...) Het voorkomen en bestrijden van mensenhandel is een prioriteit voor de EU en de lidstaten.
- (1 bis) Deze richtlijn maakt deel uit van een mondiale actie tegen mensenhandel en omvat ook acties waarbij derde landen zijn betrokken, zoals vermeld in het " Actiegericht document over het versterken van de externe dimensie van de EU met betrekking tot de bestrijding van de mensenhandel: naar een mondiale actie van de EU tegen de mensenhandel". In dit verband moet actie worden gevoerd in niet-EU-landen van herkomst of overdracht van slachtoffers, zulks met het oog op bewustmaking, vermindering van de kwetsbaarheid, ondersteuning van en bijstand aan slachtoffers, bestrijding van de diepere oorzaken van mensenhandel en ondersteuning van landen bij het ontwikkelen van adequate regelgeving ter bestrijding van mensenhandel.
- (1 ter) In deze richtlijn wordt onderkend dat mensenhandel een genderspecifiek fenomeen is en dat vrouwen en mannen vaak om verschillende redenen aan mensenhandel ten prooi vallen. ***Daarom moeten bijstands- en ondersteuningsmaatregelen ook genderspecifiek zijn waar nodig.*** De "push"- en "pull"-factoren kunnen verschillen naar gelang van de betrokken sectoren, zoals mensenhandel voor de seksindustrie of met het oog op arbeidsuitbuiting in bijvoorbeeld de bouw, de landbouw of huishoudelijke slavernij.
- (2) De Europese Unie zet zich in voor de preventie van en de strijd tegen mensenhandel, en voor de bescherming van de rechten van de slachtoffers ervan. Hiertoe zijn Kaderbesluit 2002/629/JBZ van de Raad van 19 juli 2002 inzake bestrijding van mensenhandel en een EU-plan inzake de beste praktijken, normen en procedures bij de voorkoming en bestrijding van mensenhandel (2005/C 311/01) vastgesteld. (...) Voorts wordt in het door de Europese Raad aangenomen programma van Stockholm duidelijk voorrang gegeven aan de bestrijding van de mensenhandel. Andere maatregelen moeten in overweging worden genomen, zoals steun aan de ontwikkeling van algemene gemeenschappelijke EU-indicatoren voor de identificatie van slachtoffers van mensenhandel, door de uitwisseling van beste praktijken tussen alle relevante actoren, met name openbare en particuliere sociale diensten.

(2 bis) De wetshandhavingsautoriteiten van de lidstaten moeten blijven samenwerken met het oog op een betere bestrijding van de mensenhandel. In verband hiermee is een nauwe grensoverschrijdende samenwerking, die ook het uitwisselen van informatie en het delen van beste praktijken omvat, alsmede een permanente open dialoog tussen de politie, justitie en financiële autoriteiten van de lidstaten, van essentieel belang. De coördinatie van het onderzoek naar en de vervolging van gevallen van mensenhandel moet worden vergemakkelijkt door de samenwerking met Europol en Eurojust te versterken, gemeenschappelijke onderzoeksteams in te stellen en uitvoering te geven aan Kaderbesluit 2009/948/JBZ van de Raad over het voorkomen en beslechten van geschillen over de uitoefening van rechtsmacht bij strafprocedures.

(2 ter) De lidstaten moeten organisaties uit het maatschappelijk middenveld, waaronder op dit gebied erkende en actieve niet-gouvernementele organisaties die met slachtoffers van mensenhandel werken, stimuleren en nauw met hen samenwerken, meer bepaald in het kader van beleidsinitiatieven, voorlichtings- en bewustmakingscampagnes, onderzoeks- en onderwijsprogramma's en opleiding, alsook bij het monitoren en evalueren van de impact van maatregelen ter bestrijding van de mensenhandel.

(3) In deze richtlijn wordt uitgegaan van een geïntegreerde en op mensenrechten gebaseerde totaalaanpak in de strijd tegen mensenhandel en bij de uitvoering ervan moet rekening worden gehouden met Richtlijn 2004/81/EG van de Raad van 29 april 2004 betreffende de verblijfstitel die in ruil voor samenwerking met de bevoegde autoriteiten wordt afgegeven aan onderdanen van derde landen die het slachtoffer zijn van mensenhandel of hulp hebben gekregen bij illegale immigratie, en met Richtlijn 2009/52/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 tot vaststelling van minimumnormen inzake sancties en maatregelen tegen werkgevers van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen. Verbetering van preventie, vervolging en bescherming van de rechten van de slachtoffers zijn belangrijke doelstellingen van deze richtlijn. De richtlijn hanteert daarnaast ook een contextueel gevarieerd concept van de verschillende vormen van mensenhandel en beoogt elke vorm met de meest efficiënte maatregelen te bestrijden.

(3 bis) Minderjarigen zijn kwetsbaarder en lopen derhalve meer risico om het slachtoffer te worden van mensenhandel. Bij de toepassing van deze richtlijn moet, in overeenstemming met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van het kind, het belang van de minderjarige vooropstaan.

- (4) Het Protocol van de Verenigde Naties van 2000 inzake de voorkoming, bestrijding en bestraffing van mensenhandel, in het bijzonder vrouwenhandel en kinderhandel, tot aanvulling van het Verdrag van de Verenigde Naties tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad, en het Verdrag van de Raad van Europa van 2005 inzake de bestrijding van mensenhandel vormen essentiële stappen ter versterking van de internationale samenwerking in de strijd tegen mensenhandel. Het Verdrag van de Raad van Europa voorziet in toezicht, namelijk door een Groep van deskundigen inzake actie tegen mensenhandel (GRETA) en het Comité van de Partijen. **(...) Coördinatie tussen internationale organisaties met bevoegdheid in de strijd tegen de mensenhandel moet worden aangemoedigd teneinde dubbel werk te voorkomen.**

(4 bis) Deze richtlijn laat het beginsel van non-refoulement onverlet, overeenkomstig het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen van 28 juli 1951 (Verdrag van Genève), en is in overeenstemming met artikel 4 en artikel 19, lid 2, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

- (5) Om het hoofd te kunnen bieden aan recente ontwikkelingen op het gebied van de mensenhandel, wordt in deze richtlijn ten opzichte van Kaderbesluit 2002/629/JBZ een ruimer concept gehanteerd van wat onder mensenhandel moet worden verstaan, dat ook andere vormen van uitbuiting omvat. In deze richtlijn moet onder gedwongen bedelarij worden verstaan, een vorm van gedwongen arbeid of dienstverlening in de zin van IAO-Verdrag nr. 29 van 29 juni 1930 betreffende de gedwongen of verplichte arbeid. Exploitatie van bedelarij, daaronder begrepen het voor de bedelarij inzetten van **afhankelijke** personen die het slachtoffer zijn van mensenhandel (...), valt dus alleen onder de definitie van mensenhandel als alle elementen van gedwongen arbeid of dienstverlening voorhanden zijn. Volgens de jurisprudentie daarover moet per geval worden bekeken of op rechtsgeldige wijze in de dienstverlening is toegestemd. Een minderjarige kan echter nooit worden geacht rechtsgeldig te hebben toegestemd.

Onder "exploitatie van criminele activiteiten" moet worden verstaan exploitatie van mensen bijvoorbeeld om zich bezig te houden met zakkenrollen, winkeldiefstal, **drugshandel** en soortgelijke strafbare feiten waarmee financieel gewin is gemoeid.

De definitie omvat tevens mensenhandel met het oogmerk organen weg te nemen, wat een grove schending van de menselijke waardigheid en lichamelijke integriteit is, alsook andere gedragingen (...) zoals bijvoorbeeld gevallen van illegale adoptie of gedwongen huwelijken voor zover deze beantwoorden aan de bestanddelen van mensenhandel.

(6) De strafbepalingen in deze richtlijn tonen de groeiende bezorgdheid van de lidstaten over de toename van mensenhandel. Om dezelfde reden wordt in deze richtlijn uitgegaan van de niveaus 3 en 4 uit de Raadsconclusies van 24 en 25 april 2002 over de te volgen methode voor de harmonisatie van straffen. Als het strafbare feit in bepaalde omstandigheden wordt gepleegd, bijvoorbeeld als het slachtoffer een zeer kwetsbaar persoon was, moeten strengere straffen worden opgelegd. Voor de toepassing van deze richtlijn moet het begrip bijzonder kwetsbare personen minstens alle minderjarigen omvatten. Andere factoren waarmee bij de beoordeling van de kwetsbaarheid van het slachtoffer rekening kan worden gehouden, zijn bijvoorbeeld geslacht, zwangerschap, gezondheidstoestand en invaliditeit. Als het om een zeer ernstig delict gaat, bijvoorbeeld als het leven van het slachtoffer in gevaar was of het misdrijf gepaard ging met ernstige geweldpleging zoals foltering, gedwongen gebruik van drugs of medicijnen, verkrachting of andere ernstige vormen van psychisch, fysiek of seksueel geweld, of als het slachtoffer anderszins zeer ernstig letsel is toegebracht, moet dit tot uiting komen in een bijzonder strenge strafbepaling. Het begrip overlevering in deze richtlijn moet worden geïnterpreteerd conform Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten. **Bij de uitvoering van de straf moet rekening worden gehouden met de ernst van het misdrijf.**

(6 bis) Bij de bestrijding van mensenhandel moet ten volle gebruik worden gemaakt van bestaande instrumenten inzake de inbeslagneming en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven, zoals het Verdrag van de Verenigde Naties tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad en de protocollen daarbij, het Verdrag inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven van de Raad van Europa van 1990, Kaderbesluit 2001/500/JBZ van de Raad van 26 juni 2001 inzake het witwassen van geld, de identificatie, opsporing, bevrozing, inbeslagneming en confiscatie van hulpmiddelen en van opbrengsten van misdrijven, en Kaderbesluit 2005/212/JBZ van de Raad van 24 februari 2005 inzake de confiscatie van opbrengsten van misdrijven, alsmede van de daarbij gebruikte hulpmiddelen en de door middel daarvan verkregen voorwerpen. Het in deze richtlijn bedoelde gebruik van in beslag genomen en geconfisqueerde hulpmiddelen en opbrengsten van misdrijven om slachtoffers beter te kunnen bijstaan en te beschermen, hetgeen ook compensatie van slachtoffers en grensoverschrijdende EU-wetshandhavingsactiviteiten ter bestrijding van mensenhandel inhoudt, moet worden aangemoedigd.

- (7) De slachtoffers van mensenhandel moeten, conform de basisbeginselen van de rechtsorde van de bevoegde lidstaten, worden beschermd tegen vervolging en bestraffing wegens criminele activiteiten zoals het gebruik van valse documenten, en wegens strafbare feiten in de zin van de prostitutie- of immigratiewetgeving, tot het plegen waarvan zij zijn gedwongen als rechtstreeks gevolg van het feit dat zij slachtoffer zijn van mensenhandel. Het doel van deze bescherming is de mensenrechten van de slachtoffers te beschermen, verder slachtofferschap te voorkomen en hen aan te moedigen als getuige tegen de daders op te treden in de strafprocedure. Deze bescherming belet niet dat personen kunnen worden vervolgd of gestraft voor delicten die zij opzettelijk hebben begaan of waaraan zij opzettelijk hebben deelgenomen.
- (8) Wil men succes boeken bij het onderzoek en de vervolging ter zake van mensenhandel, dan mag het instellen ervan in principe niet afhangen van een aangifte of klacht van het slachtoffer. Als de (...) aard van de feiten het vereisen, moet vervolging kunnen worden ingesteld lang genoeg nadat het slachtoffer meerderjarig is geworden. De duur van deze termijn moet een zaak van nationaal recht zijn. Rechtshandhavingsambtenaren en officieren van justitie moeten een passende opleiding krijgen, ook om de internationale rechtshandhaving en justitiële samenwerking te bevorderen. De personen die belast zijn met het onderzoek naar en de vervolging van dergelijke strafbare feiten, moeten middelen ter beschikking hebben die bij de bestrijding van georganiseerde en andere zware criminaliteit worden gebruikt. Het kan daarbij onder meer gaan om het aftappen van communicatie, het schaduwen van personen - onder meer met elektronische middelen - het controleren van bankrekeningen, en andere vormen van financieel onderzoek.
- (9) Om internationale criminele groepen die het centrum van hun activiteiten in een lidstaat hebben en die in derde landen mensenhandel bedrijven doeltreffend te kunnen vervolgen, moet worden voorzien in rechtsmacht ter zake van feiten van mensenhandel waarbij de dader onderdaan is van die lidstaat en het strafbare feit buiten het grondgebied van die lidstaat is gepleegd. Tevens kan worden voorzien in rechtsmacht als de dader zijn gewone verblijfplaats heeft in een lidstaat, als het slachtoffer onderdaan is van of zijn gewone verblijfplaats heeft in een lidstaat, of als het strafbare feit is gepleegd ten voordele van een rechtspersoon die op het grondgebied van een lidstaat zijn zetel heeft, en het strafbare feit buiten het grondgebied van die lidstaat is gepleegd.

- (10) Terwijl Richtlijn 2004/81/EG van de Raad van 29 april 2004 betreffende de verblijfstitel die in ruil voor samenwerking met de bevoegde autoriteiten wordt afgegeven aan onderdanen van derde landen die het slachtoffer zijn van mensenhandel of hulp hebben gekregen bij illegale immigratie voorziet in de afgifte van een verblijfstitel aan onderdanen van derde landen die het slachtoffer zijn van mensenhandel, en Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden de uitoefening van het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten regelt voor de burgers van de Unie en hun familieleden, met inbegrip van bescherming tegen uitzetting, bevat deze richtlijn specifieke beschermende maatregelen voor alle slachtoffers van mensenhandel. Deze richtlijn heeft bijgevolg geen betrekking op de voorwaarden van hun verblijf op het grondgebied van de lidstaten.
- (11) Slachtoffers van mensenhandel moeten hun rechten effectief kunnen doen gelden. Daarom moeten zij vóór, tijdens en gedurende een passende termijn na de strafprocedure bijstand en ondersteuning kunnen krijgen. De lidstaten moeten voorzien in middelen om bijstand en bescherming van slachtoffers te ondersteunen. De bijstand en ondersteuning moeten ten minste een aantal maatregelen omvatten waardoor het slachtoffer kan herstellen en aan de mensenhandelaars kan ontsnappen. Bij de praktische toepassing van deze maatregelen moet, op basis van een individuele beoordeling volgens de nationale procedures, rekening gehouden worden met de omstandigheden, de culturele context en de behoeften van de betrokkene. Bijstand en ondersteuning moet worden verleend zodra op redelijke gronden kan worden aangenomen dat de betrokkene het slachtoffer is geworden van mensenhandel, ongeacht zijn bereidheid om als getuige op te treden. Aan het verlenen van bijstand en ondersteuning aan slachtoffers die niet legaal op het grondgebied van de lidstaat verblijven mogen, ten minste tijdens de bedenktijd, geen voorwaarden worden verbonden. Indien na voltooiing van de identificatieprocedure of na het verstrijken van de bedenktijd beslist wordt dat iemand niet in aanmerking komt voor een verblijfsvergunning of niet anderszins legaal in het land verblijft, of indien het slachtoffer het grondgebied van de lidstaat heeft verlaten, is de betrokken lidstaat op grond van deze richtlijn niet verplicht bijstand en ondersteuning te blijven verlenen aan de betrokkene. Indien nodig, bijvoorbeeld in geval van medische behandeling wegens ernstige fysieke of psychologische gevolgen van het misdrijf, of als de veiligheid van het slachtoffer in het geding is wegens de in de strafprocedure afgelegde verklaringen, moet gedurende een passende periode na de strafprocedure verder bijstand en ondersteuning worden verleend.

- (12) Kaderbesluit 2001/220/JBZ van de Raad van 15 maart 2001 inzake de status van het slachtoffer in de strafprocedure stelt een aantal rechten van het slachtoffer in de strafprocedure vast, waaronder het recht op bescherming en schadeloosstelling. Voorts dienen slachtoffers van mensenhandel onverwijld toegang te krijgen tot juridisch advies en, overeenkomstig de rol die het toepasselijke rechtswezen aan het slachtoffer toebedeelt, tot vertegenwoordiging in rechte, ook voor het instellen van de schadevordering. Ook zouden de bevoegde autoriteiten daarmee kunnen worden belast, in het geval dat schadevergoeding wordt geëist van de staat. Doel van het juridisch advies is dat slachtoffers informatie en advies krijgen over de verschillende mogelijkheden waarover zij beschikken. Juridisch advies dient te worden verstrekt door iemand die een passende juridische opleiding heeft gekregen, maar dat hoeft niet noodzakelijk een advocaat te zijn. Juridisch advies en, overeenkomstig de rol die het toepasselijke rechtswezen aan het slachtoffer toebedeelt, vertegenwoordiging in rechte moeten kosteloos zijn, in elk geval als het slachtoffer over onvoldoende financiële middelen beschikt, en conform de interne procedures van de lidstaten beschikbaar zijn. Aangezien met name minderjarige slachtoffers doorgaans niet over die middelen beschikken, zijn juridisch advies en vertegenwoordiging in rechte voor hen in de praktijk gratis. Voorts moet, op basis van een individuele risicoanalyse die wordt uitgevoerd conform de nationale procedures, het slachtoffer worden beschermd tegen vergelding en intimidatie, en ervoor worden behoed dat het opnieuw aan mensenhandel ten prooi valt.
- (13) Slachtoffers van mensenhandel hebben reeds geleden onder het misbruik en de vernederende behandeling, zoals seksuele uitbuiting, verkrachting, slavernijachtige praktijken of het wegnemen van organen, die gewoonlijk met mensenhandel gepaard gaan, en moeten worden beschermd tegen secundaire victimisatie en nog meer trauma's tijdens de strafprocedure. Het onnodig herhalen van ondervragingen tijdens het onderzoek, de vervolging en het proces moet worden voorkomen, door bijvoorbeeld in voorkomend geval ondervragingen zo spoedig mogelijk in de loop van de procedure op video op te nemen. Met dat doel dienen zij tijdens het strafonderzoek en de strafprocedure een behandeling te genieten die is aangepast aan hun individuele behoeften. Bij de individuele behoefteanalyse moeten factoren in aanmerking worden genomen als leeftijd, zwangerschap, gezondheidstoestand, handicaps en andere persoonlijke omstandigheden, alsook de fysieke en psychologische gevolgen van de criminele activiteit waarvan de betrokkene het slachtoffer is geweest. Over de vraag of en hoe de behandeling wordt verstrekt, moet per geval worden beslist aan de hand van criteria die in de nationale wetgeving zijn vastgelegd, en van regels die voortvloeien uit de rechterlijke beoordelingsvrijheid, de rechtspraktijk en rechterlijke richtsnoeren.

(13 bis) Bijstands- en ondersteuningsmaatregelen moeten na informatie en in overleg met de slachtoffers worden verleend. De belangrijkste aspecten van deze maatregelen moeten derhalve ter kennis van de slachtoffers worden gebracht en de maatregelen mogen hun niet worden opgedrongen. Weigering van bijstand of ondersteuning door een slachtoffer mag niet tot gevolg hebben dat de bevoegde autoriteiten van de betrokken lidstaat ertoe worden verplicht te voorzien in alternatieve maatregelen voor het slachtoffer.

(14) Naast algemene maatregelen ten behoeve van de slachtoffers van mensenhandel, moeten de lidstaten voorzien in bijstand, ondersteuning en bescherming voor minderjarige slachtoffers. Deze specifieke maatregelen dienen, conform het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, in het belang van de minderjarige te worden getroffen. Indien de leeftijd van een slachtoffer van mensenhandel niet zeker is en er redenen zijn om aan te nemen dat het om iemand van onder de 18 gaat, moet het slachtoffer als minderjarig worden beschouwd en onmiddellijk bijstand, ondersteuning en bescherming krijgen. Bijstands- en ondersteuningsmaatregelen voor minderjarige slachtoffers moeten gericht zijn op hun fysieke en psychosociale herstel en op een duurzame oplossing voor de betrokkene. Toegang tot onderwijs zal de maatschappelijke integratie van de minderjarige bevorderen. Omdat minderjarige mensenhandelslachtoffers bijzonder kwetsbaar zijn, moeten aanvullende beschermingsmaatregelen worden getroffen om hen te beschermen tijdens ondervragingen in het kader van het strafonderzoek en de strafprocedure.

(14 bis) Bijzondere aandacht dient uit te gaan naar niet-begeleide minderjarige slachtoffers van mensenhandel, aangezien zij zich in een erg kwetsbare situatie bevinden en derhalve specifieke bijstand en ondersteuning behoeven. Vanaf het moment dat een niet-begeleid minderjarig slachtoffer van mensenhandel wordt geïdentificeerd en totdat er een duurzame oplossing wordt gevonden, moeten de lidstaten voorzien in opvangmaatregelen die aan de behoeften van de minderjarige beantwoorden, en moeten zij ervoor zorgen dat de betreffende procedurele waarborgen worden toegepast.
De nodige maatregelen moeten worden genomen om ervoor te zorgen dat in voorkomend geval een voogd en/of een vertegenwoordiger voor de minderjarige worden/wordt aangesteld, teneinde diens belangen te vrijwaren.
Er dient zo spoedig mogelijk een beslissing over de toekomst van elk niet-begeleid minderjarig slachtoffer van mensenhandel te worden genomen met het oog op een duurzame oplossing op basis van een individuele beoordeling waarin de belangen van het kind moeten vooropstaan. Duurzame oplossingen zijn onder meer terugkeer en re-integratie in het land van herkomst of van terugkeer, integratie in het gastland, het verlenen van een internationale status of het verlenen van een andere status overeenkomstig het nationaal recht van de lidstaten.

(14 ter) Indien er, overeenkomstig deze richtlijn, een voogd en/of een vertegenwoordiger voor de minderjarige moet(en) worden aangesteld, mogen deze functies door dezelfde persoon of door een rechtspersoon, een instelling of een instantie worden uitgeoefend.

- (15) De lidstaten moeten een beleid ontwikkelen en/of hun beleid aanscherpen om mensenhandel te voorkomen, onder meer met maatregelen om de vraag die de voedingsbodem is voor alle vormen van uitbuiting, te ontmoedigen en te doen afnemen en maatregelen om het risico dat mensen het slachtoffer worden van mensenhandel te verminderen, door middel van onderzoek, informatie, bewustmaking en educatie. De lidstaten moeten bij dergelijke initiatieven oog hebben voor genderkwesties en de rechten van het kind. Alle functionarissen die mogelijk in contact komen met slachtoffers of potentiële slachtoffers van mensenhandel, moeten een passende opleiding krijgen om dergelijke slachtoffers te herkennen en met hen om te gaan. Deze opleidingsverplichting (...) moet worden aangemoedigd voor leden van de onderstaande categorieën die met slachtoffers in contact kunnen komen: politiefunctionarissen, grenswachten, immigratiefunctionarissen, officieren van justitie, advocaten, leden van de rechterlijke macht en gerechtsfunctionarissen, arbeidsinspecteurs, sociale, kinder- en gezondheidswerkers en consulaire personeel, maar ook, afhankelijk van lokale omstandigheden, voor andere groepen overheids personeel die bij de uitoefening van hun taak in contact kunnen komen met slachtoffers van mensenhandel.
- (16) In Richtlijn 2009/52/EG van 18 juni 2009 tot vaststelling van minimumnormen inzake sancties en maatregelen tegen werkgevers van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen zijn sancties vastgesteld voor werkgevers van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen die, zonder te zijn beschuldigd van of veroordeeld voor mensenhandel, door iemand werk of diensten laten verrichten in de wetenschap dat deze persoon het slachtoffer van mensenhandel is. De lidstaten dienen daarnaast de mogelijkheid te overwegen sancties op te leggen aan eenieder die diensten, van welke aard ook, laat verrichten door iemand in de wetenschap dat deze persoon het slachtoffer van mensenhandel is. Deze ruimere strafbaarstelling zou ook kunnen gelden voor de werkgevers van legaal verblijvende onderdanen van derde landen en EU-onderdanen, en voor de gebruikers van seksuele diensten van een slachtoffer van mensenhandel, ongeacht hun nationaliteit.

(17) De lidstaten moeten, op de wijze die volgens hen het best beantwoordt aan hun interne organisatie, bijvoorbeeld door een nationaal rapporteur aan te stellen of een mechanisme van soortgelijke strekking in te stellen, voorzien in een nationaal controlesysteem met een minimale structuur voor het vervullen van een aantal omschreven taken, dat ten doel heeft tendensen op het gebied van mensenhandel vast te stellen, **statistieken te verzamelen**, de resultaten van maatregelen ter bestrijding van mensenhandel te meten, en regelmatig te rapporteren. Deze nationale rapporteurs of mechanismen van soortgelijke strekking zijn reeds tot stand gebracht in een informeel EU-netwerk dat middels Raadsconclusies van 4 juni 2009 is ingesteld. De (...) coördinator voor de bestrijding van mensenhandel (...) kan deelnemen aan de werkzaamheden van dit netwerk dat de Unie en haar lidstaten voorziet van objectieve, betrouwbare, vergelijkbare en actuele strategische gegevens inzake mensenhandel en waarin ervaringen en beste praktijken voor het voorkomen en bestrijden van mensenhandel op EU-niveau worden uitgewisseld. **Het Europees Parlement moet kunnen deelnemen aan de gezamenlijke activiteiten van de nationale rapporteurs of de mechanismen van soortgelijke strekking.**

(17 bis) Ter beoordeling van de resultaten van maatregelen ter bestrijding van mensenhandel moet de EU werk blijven maken van methodologieën en gegevensverzamelingsmethoden om vergelijkbare statistieken op te stellen.

(17 ter) Met het oog op de ontwikkeling van een geconsolideerde EU-aanpak van de mensenhandel die ten doel heeft de inzet en de inspanningen van de EU en de lidstaten ter voorkoming en bestrijding van dit fenomeen verder te versterken, moeten de lidstaten de taken van de EU-coördinator voor de bestrijding van mensenhandel vergemakkelijken, zoals daar zijn het verbeteren van de coördinatie en samenhang tussen EU-instellingen en EU-agentschappen/bureaus en met de lidstaten en internationale actoren, het bijdragen aan de uitwerking van bestaande of nieuwe EU-beleidsmaatregelen die van belang zijn voor de bestrijding van mensenhandel of het rapporteren aan Europese instellingen.

(18) De Raad dient de lidstaten overeenkomstig punt 34 van het Interinstitutioneel akkoord "Beter wetgeven" ertoe aan te sporen om voor zichzelf en in het belang van de Unie hun eigen tabellen op te stellen, die, voor zover mogelijk, het verband weergeven tussen de richtlijn en de omzettingsmaatregelen, en deze openbaar te maken.

- (19) Daar het doel van deze richtlijn, met name de strijd tegen mensenhandel, niet voldoende door de lidstaten alleen kan worden verwezenlijkt en derhalve wegens de omvang en effecten ervan beter op het niveau van de Europese Unie kan worden gerealiseerd, kan de EU overeenkomstig het in de artikelen 3 en 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel maatregelen nemen. Overeenkomstig het in laatstgenoemd artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze richtlijn niet verder dan nodig is om deze doelstelling te verwezenlijken.
- (20) Deze richtlijn eerbiedigt de grondrechten en is in overeenstemming met de beginselen die met name in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie zijn erkend, inzonderheid de menselijke waardigheid, het verbod van slavernij, dwangarbeid en mensenhandel, het verbod van foltering en van onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen, de rechten van het kind, het recht op vrijheid en veiligheid, de vrijheid van meningsuiting en van informatie, de bescherming van persoonsgegevens, het recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht en het legaliteitsbeginsel en evenredigheidsbeginsel inzake delicten en straffen. Deze richtlijn beoogt in het bijzonder de onverkorte eerbiediging van deze rechten en beginselen te waarborgen en moet dienovereenkomstig worden uitgevoerd.
- (21)¹ Overeenkomstig artikel 3 van het Protocol betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland ten aanzien van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, heeft Ierland kennis gegeven van zijn wens deel te nemen aan de aanneming en toepassing van deze richtlijn.

Overeenkomstig de artikelen 1 en 2 van het Protocol betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland ten aanzien van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, dat is gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en onverminderd artikel 4 van genoemd protocol, neemt het Verenigd Koninkrijk niet deel aan de aanneming van deze richtlijn en is deze bijgevolg niet bindend voor, noch van toepassing in het Verenigd Koninkrijk.

¹ Overweging (21) geeft respectievelijk het standpunt van IE, UK en DK weer.

Overeenkomstig de artikelen 1 en 2 van het Protocol betreffende de positie van Denemarken, dat is gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, neemt Denemarken niet deel aan de aanneming van deze richtlijn en is deze bijgevolg niet bindend voor, noch van toepassing in Denemarken.

HEBBEN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1

Onderwerp

Deze richtlijn beoogt minimumregels vast te stellen betreffende de omschrijving van strafbare feiten en straffen op het gebied van mensenhandel. Zij beoogt tevens gemeenschappelijke bepalingen in te voeren die de preventie van het misdrijf en de bescherming van de slachtoffers verbeteren, met inachtneming van het genderperspectief.

Artikel 2

Strafbare feiten op het gebied van mensenhandel

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om de hierna volgende opzettelijke gedragingen strafbaar te stellen:
het werven, vervoeren, overbrengen, huisvesten en opnemen van personen, daaronder begrepen het ruilen en overdragen van de controle over deze personen, door dreiging met of gebruik van geweld of andere vormen van dwang, door ontvoering, bedrog, misleiding, machtsmisbruik, misbruik van een kwetsbare positie of het verstrekken of in ontvangst nemen van geld of voordelen, teneinde iemand die controle heeft over een andere persoon te doen toestemmen in diens uitbuiting.
2. Een kwetsbare positie houdt in dat de betrokkene geen andere werkelijke of aanvaardbare keuze heeft dan een bepaald misbruik te ondergaan.
3. Uitbuiting omvat ten minste uitbuiting van prostitutie, andere vormen van seksuele uitbuiting, gedwongen arbeid of dienstverlening – bedelarij daaronder begrepen – slavernij en met slavernij vergelijkbare praktijken, dienstbaarheid, uitbuiting van strafbare activiteiten, en het wegnemen van organen.
4. Indien een van de in lid 1 genoemde middelen is gebruikt, kan het slachtoffer van mensenhandel niet worden geacht in de beoogde of daadwerkelijke uitbuiting te hebben toegestemd.

5. De in lid 1 bedoelde handelingen die betrekking hebben op een minderjarige zijn strafbaar als mensenhandel, ook indien geen van de in lid 1 genoemde middelen is gebruikt.
6. In deze richtlijn wordt onder "minderjarige" verstaan, elke persoon beneden de leeftijd van 18 jaar.

Artikel 3

Uitlokking, deelneming en medeplichtigheid, poging

De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de uitlokking van, de deelneming en medeplichtigheid aan en de poging tot een in artikel 2 bedoeld feit strafbaar worden gesteld.

Artikel 4

Sancties

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat op de in artikel 2 bedoelde feiten een maximum van ten minste vijf jaar gevangenisstraf wordt gesteld.
2. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat een maximum van ten minste tien jaar gevangenisstraf wordt gesteld op de in artikel 2 bedoelde feiten indien deze in een van de volgende omstandigheden zijn gepleegd:
 - a) de feiten zijn gepleegd tegen een bijzonder kwetsbaar persoon, waaronder in deze richtlijn ten minste een minderjarige wordt verstaan;
 - b) het strafbare feit is gepleegd in het kader van een criminele organisatie in de zin van Kaderbesluit 2008/841/JBZ;
 - c) het leven van het slachtoffer is opzettelijk of door grove nalatigheid in gevaar gebracht;
 - d) het strafbare feit is gepaard gegaan met ernstige geweldpleging of heeft het slachtoffer zeer ernstig letsel toegebracht.

3. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat het als verzwarende omstandigheid wordt beschouwd wanneer de feiten door een ambtenaar in de uitoefening van zijn functie zijn gepleegd.
4. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat op de in artikel 3 bedoelde feiten doeltreffende, evenredige en afschrikkende strafrechtelijke sancties worden gesteld, die kunnen leiden tot overlevering.

Artikel 5

Aansprakelijkheid van rechtspersonen

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat een rechtspersoon aansprakelijk kan worden gesteld voor een in de artikelen 2 en 3 bedoeld strafbaar feit, te zijnen voordele gepleegd door een persoon die individueel of als deel van een orgaan van de rechtspersoon optreedt en bij de rechtspersoon een leidende positie heeft, die gebaseerd is op:
 - a) de bevoegdheid om de rechtspersoon te vertegenwoordigen, of
 - b) de bevoegdheid om namens de rechtspersoon beslissingen te nemen, of
 - c) de bevoegdheid om binnen de rechtspersoon controle uit te oefenen.
2. De lidstaten zorgen er tevens voor dat een rechtspersoon aansprakelijk kan worden gesteld indien als gevolg van gebrekkig toezicht of gebrekkige controle door een in lid 1 bedoelde persoon strafbare feiten in de zin van de artikelen 2 en 3 konden worden gepleegd ten voordele van die rechtspersoon door een persoon die onder diens gezag staat.
3. De aansprakelijkheid van de rechtspersoon krachtens de leden 1 en 2 sluit strafvervolgning tegen de natuurlijke persoon die dader of uitlokker is van, dan wel medeplichtig is aan de in de artikelen 2 en 3 bedoelde strafbare feiten, niet uit.
4. In deze richtlijn wordt onder "rechtspersoon" verstaan, ieder lichaam dat krachtens het toepasselijke recht rechtspersoonlijkheid bezit, met uitzondering van staten en andere overheidslichamen in de uitoefening van het openbaar gezag, en publiekrechtelijke internationale organisaties.

Artikel 6

Sancties tegen rechtspersonen

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat tegen een rechtspersoon die volgens artikel 5, leden 1 en 2, aansprakelijk is gesteld, doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties kunnen worden getroffen; deze sancties omvatten al dan niet strafrechtelijke geldboetes en kunnen andere maatregelen omvatten, zoals:
 - a) uitsluiting van aanspraak op uitkeringen of steun van de overheid;
 - b) tijdelijk of permanent verbod op het uitoefenen van commerciële activiteiten;
 - c) plaatsing onder gerechtelijk toezicht;
 - d) gerechtelijke ontbinding;
 - e) tijdelijke of blijvende sluiting van vestigingen die zijn gebruikt voor het plegen van het strafbare feit.

Artikel 6 bis

Inbeslagneming en confiscatie

De lidstaten nemen de nodige maatregelen opdat hun bevoegde autoriteiten hulpmiddelen en opbrengsten van misbedrijven als bedoeld in deze richtlijn in beslag kunnen nemen en kunnen confisqueren.

Artikel 7

Niet-vervolging en niet-bestrafing van het slachtoffer

De lidstaten nemen, in overeenstemming met de grondbeginselen van hun rechtsorde, de nodige maatregelen om de bevoegde nationale autoriteiten in staat te stellen slachtoffers van mensenhandel niet te vervolgen en te bestraffen wegens gedwongen betrokkenheid bij criminele activiteiten die een rechtstreeks gevolg is van een van de in artikel 2 bedoelde, jegens hen gepleegde handelingen.

Artikel 8

Onderzoek en vervolging

1. De lidstaten zorgen ervoor dat het onderzoek naar of de vervolging van in de artikelen 2 en 3 bedoelde strafbare feiten niet afhangt van de door een slachtoffer gedane aangifte of ingediende klacht, en dat zelfs indien het slachtoffer zijn verklaring intrekt, de strafprocedure kan worden voortgezet.
2. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat, in de gevallen waarin (...) de aard van de feiten het vereist, de vervolging van een in de artikelen 2 en 3 bedoeld strafbaar feit lang genoeg nadat het slachtoffer meerderjarig is geworden, kan worden ingesteld.
3. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de personen, eenheden of diensten die belast zijn met het onderzoek naar of de vervolging van de in de artikelen 2 en 3 bedoelde strafbare feiten, de hiertoe vereiste opleiding krijgen.
4. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat personen, eenheden en diensten die zijn belast met het onderzoek of de vervolging betreffende de in de artikelen 2 en 3 bedoelde strafbare feiten, beschikken over doeltreffende recherchemiddelen, zoals die welke ter zake van georganiseerde en andere zware criminaliteit worden gebruikt.

Artikel 9

Rechtsmacht

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om te voorzien in hun rechtsmacht ten aanzien van een in de artikelen 2 en 3 bedoeld strafbaar feit:
 - a) dat geheel of gedeeltelijk op hun grondgebied is gepleegd, of
 - b) waarvan de dader een eigen onderdaan is.
2. De lidstaten stellen de Commissie in kennis van hun besluit om ook hun rechtsmacht te vestigen over een strafbaar feit in de zin van de artikelen 2 en 3 dat buiten hun grondgebied is gepleegd, indien het strafbare feit is gepleegd:

- a) tegen een van hun onderdanen of tegen een persoon die gewoonlijk op hun grondgebied verblijft; of
 - b) ten voordele van een rechtspersoon die op hun grondgebied is gevestigd; of
 - c) door iemand die gewoonlijk op hun grondgebied verblijft.
3. Iedere lidstaat moet in de in lid 1, onder b), genoemde gevallen, en kan in de in lid 2 genoemde gevallen de nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat, met het oog op de vervolging van een in de artikelen 2 en 3 bedoeld strafbaar feit dat buiten zijn grondgebied is gepleegd, aan zijn rechtsmacht niet de voorwaarde is verbonden is dat:
- a) de feiten strafbaar zijn op de plaats waar zij zijn gepleegd, of
 - b) vervolging slechts kan worden ingesteld indien het slachtoffer aangifte heeft gedaan op de plaats waar het strafbare feit is gepleegd of na een aanklacht door de staat waar het strafbare feit is gepleegd.

Artikel 10

Bijstaan en ondersteunen van slachtoffers van mensenhandel

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat slachtoffers gedurende een passende periode vóór, tijdens en na de strafprocedure worden bijgestaan en ondersteund en aldus hun rechten kunnen uitoefenen zoals bepaald in Kaderbesluit 2001/220/JBZ van de Raad van 15 maart 2001 inzake de status van slachtoffers in de strafprocedure, en in deze richtlijn.
2. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de bevoegde autoriteiten die op redelijke gronden kunnen aannemen dat iemand het slachtoffer zou kunnen zijn geworden van een in de artikelen 2 en 3 bedoeld strafbaar feit, de betrokkene terstond bijstand en ondersteuning verlenen.

3. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de verlening van bijstand en ondersteuning aan een slachtoffer niet afhangen van diens bereidheid om (...) mee te werken aan het strafrechtelijk onderzoek, de vervolging en het proces, onverminderd Richtlijn 2004/81/EG betreffende de verblijfstitel die in ruil voor samenwerking met de bevoegde autoriteiten wordt afgegeven aan onderdanen van derde landen die het slachtoffer zijn van mensenhandel of hulp hebben gekregen bij illegale immigratie, of soortgelijke nationale voorschriften.
4. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om te voorzien in mechanismen die het mogelijk maken om, in samenwerking met bevoegde hulpverleningsorganisaties, de slachtoffers spoedig te identificeren, bij te staan en te steunen.
5. De in de leden 1 en 2 bedoelde bijstand en ondersteuning worden na informatie en in overleg verleend en garanderen ten minste een levensstandaard die de slachtoffers in staat stelt in hun onderhoud te voorzien via maatregelen als een geschikte en veilige verblijfplaats en materiële bijstand, alsmede de noodzakelijke medische behandelingen, waaronder psychologische bijstand, advies en informatie, en indien nodig vertaling en vertolking.
6. De in lid 5 bedoelde informatie behelst in voorkomend geval informatie over bedenken- en hersteltijd overeenkomstig Richtlijn 2004/81/EG¹, en informatie over de mogelijke verlening van internationale bescherming overeenkomstig Richtlijn 2004/83/EG van de Raad² en Richtlijn 2005/85/EG van de Raad³, of overeenkomstig internationale instrumenten of andere soortgelijke nationale voorschriften.
7. De lidstaten behartigen de belangen van slachtoffers met specifieke behoeften, met name als gevolg van een zwangerschap, gezondheidsproblemen, invaliditeit, geestesstoornissen of psychische aandoeningen, of ernstige vormen van psychisch, fysiek of seksueel geweld.

¹ Richtlijn 2004/81/EG van de Raad betreffende de verblijfstitel die in ruil voor samenwerking met de bevoegde autoriteiten wordt afgegeven aan onderdanen van derde landen die het slachtoffer zijn van mensenhandel of hulp hebben gekregen bij illegale immigratie.

² Richtlijn 2004/83/EG van de Raad van 29 april 2004 inzake minimumnormen voor de erkenning van onderdanen van derde landen en staatlozen als vluchteling of als persoon die anderszins internationale bescherming behoeft, en de inhoud van de verleende bescherming.

³ Richtlijn 2005/85/EG van de Raad van 1 december 2005 betreffende minimumnormen voor de procedures in de lidstaten voor de toekenning of intrekking van de vluchtelingenstatus.

Artikel 11

Bescherming van slachtoffers van mensenhandel tijdens het strafonderzoek en de strafprocedure

1. De in dit artikel bedoelde beschermingsmaatregelen zijn onverminderd de in Kaderbesluit 2001/220/JBZ vastgestelde rechten van toepassing.
2. Elke lidstaat zorgt ervoor dat slachtoffers van mensenhandel onverwijld toegang hebben tot juridisch advies en, overeenkomstig de rol die zijn rechtswezen aan het slachtoffer toebedeelt, tot vertegenwoordiging in rechte, ook voor het instellen van de schadevordering. Juridisch advies en vertegenwoordiging in rechte moeten kosteloos zijn als het slachtoffer over onvoldoende financiële middelen beschikt. (...)
3. De lidstaten zorgen ervoor dat het slachtoffer van mensenhandel na een individuele risicoanalyse de nodige bescherming krijgt, onder meer, in voorkomend geval en in overeenstemming met de nationale wettelijke en procedurele criteria, door toegang tot een getuigenbeschermingsprogramma (...) of soortgelijke maatregelen.
4. Onverminderd de rechten van de verdediging, zorgen de lidstaten ervoor dat het slachtoffer van mensenhandel, na een individuele beoordeling van zijn persoonlijke situatie door de bevoegde autoriteiten, een specifieke behandeling geniet die erop is gericht secundaire victimisatie te voorkomen door, voor zover mogelijk en in overeenstemming met nationale wettelijke criteria en met regels die zijn ontleend aan de rechterlijke beoordelingsvrijheid, de rechtspraktijk en de rechterlijke richtsnoeren, te vermijden dat
 - a) tijdens het onderzoek, de vervolging en het proces ondervragingen onnodig worden herhaald;
 - b) tussen slachtoffer en dader, met name tijdens de bewijsvoering, bijvoorbeeld bij ondervraging en kruisverhoor, visueel contact plaatsvindt, en daartoe gebruik te maken van passende middelen, met name adequate communicatietechnologie;
 - c) de bewijsvoering in openbare zitting plaatsvindt;
 - d) overbodige vragen over het privéleven worden gesteld.

Artikel 12

Algemene bepalingen inzake bijstand, ondersteuning en bescherming ten behoeve van minderjarige slachtoffers van mensenhandel

1. Het minderjarige slachtoffer van mensenhandel geniet bijstand, ondersteuning en bescherming (...). Bij de toepassing van de bepalingen van deze richtlijn staan de belangen van de minderjarige voorop.
2. De lidstaten zorgen ervoor dat, indien de leeftijd van een slachtoffer van mensenhandel niet zeker is en er redenen zijn om aan te nemen dat het om een minderjarige gaat, het slachtoffer als minderjarig wordt beschouwd en onmiddellijk toegang krijgt tot bijstand, ondersteuning en bescherming overeenkomstig de artikelen 13 en 14.

Artikel 13

Bijstand en ondersteuning van minderjarige slachtoffers (...)

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de specifieke acties die worden ondernomen om minderjarige slachtoffers van mensenhandel bij te staan en op korte en lange termijn te steunen bij hun fysieke en psychosociale herstel, worden vastgesteld op basis van een individuele beoordeling van hun situatie in elk afzonderlijk geval, naar behoren rekening houdend met hun meningen, behoeften en belangen, teneinde tot een duurzame oplossing voor de minderjarige te komen. Binnen een redelijke termijn bieden de lidstaten, in overeenstemming met het nationale recht, toegang tot onderwijs aan minderjarige slachtoffers en kinderen van slachtoffers die overeenkomstig artikel 10 bijstand en ondersteuning genieten.

1 bis. De lidstaten wijzen een voogd of een vertegenwoordiger voor het minderjarige slachtoffer van mensenhandel aan vanaf het moment dat het is geïdentificeerd door de autoriteiten, indien volgens het nationale recht de dragers van de ouderlijke verantwoordelijkheid de belangen van het minderjarige slachtoffer niet kunnen behartigen en/of het niet kunnen vertegenwoordigen wegens een belangenconflict tussen hen en het minderjarige slachtoffer.

2. De lidstaten nemen, indien wenselijk en mogelijk, maatregelen om bijstand en ondersteuning te verlenen aan de op hun grondgebied verblijvende gezinsleden van het minderjarige slachtoffer van mensenhandel. In het bijzonder passen de lidstaten, wanneer dit passend en mogelijk is, artikel 4 van Kaderbesluit 2001/220/JBZ van de Raad toe op het gezin.
3. Dit artikel is van toepassing onverminderd artikel 10.

Artikel 14

Bescherming van slachtoffers van mensenhandel tijdens het strafonderzoek en de strafprocedure

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat, overeenkomstig de rol die in hun rechtswezen aan het slachtoffer wordt toebedeeld, de bevoegde autoriteiten een vertegenwoordiger in het strafonderzoek en de strafprocedure aanstellen voor de minderjarige die het slachtoffer is van mensenhandel, indien volgens het nationale recht de dragers van de ouderlijke verantwoordelijkheid het minderjarige slachtoffer in de strafprocedure niet mogen vertegenwoordigen wegens een belangenconflict tussen hen en het minderjarige slachtoffer.

1 bis. De lidstaten zorgen ervoor, overeenkomstig de rol die in hun rechtsstelsel aan het slachtoffer wordt toebedeeld, dat minderjarige slachtoffers onverwijld toegang hebben tot kosteloos juridisch advies en tot kosteloze vertegenwoordiging in rechte, ook voor het instellen van de schadevordering, tenzij zij over voldoende financiële middelen beschikken.

2. Onverminderd de rechten van de verdediging nemen de lidstaten de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat in een strafprocedure betreffende een van de in de artikelen 2 en 3 bedoelde strafbare feiten:
 - a) het minderjarige slachtoffer zonder onnodige vertraging wordt ondervraagd nadat de feiten bij de bevoegde autoriteiten zijn gemeld;
 - b) het minderjarige slachtoffer, indien nodig, wordt ondervraagd in daarvoor ontworpen of aangepaste lokalen;

- c) het minderjarige slachtoffer, indien nodig, wordt ondervraagd door of via personen die daarvoor professioneel zijn opgeleid;
 - d) het minderjarige slachtoffer, indien mogelijk en wenselijk, steeds door dezelfde personen wordt ondervraagd;
 - e) het aantal ondervragingen zo beperkt mogelijk wordt gehouden, en ondervraging alleen plaatsvindt als dat strikt noodzakelijk is voor de strafprocedure;
 - f) het minderjarige slachtoffer steeds vergezeld mag worden door zijn vertegenwoordiger of, in voorkomend geval, een volwassene van zijn keuze, tenzij met betrekking tot die persoon een gemotiveerde beslissing in tegengestelde zin is genomen.
3. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat in elk strafonderzoek betreffende een van de in de artikelen 2 en 3 bedoelde strafbare feiten, van elke ondervraging van het minderjarige slachtoffer of, in voorkomend geval, van een minderjarige getuige video-opnamen kunnen worden gemaakt, die volgens het nationale recht van de betrokken lidstaat in de strafprocedure als bewijs kunnen worden aanvaard.
4. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat in elk strafproces over een van de in de artikelen 2 en 3 bedoelde strafbare feiten kan worden gelast dat:
- a) de zitting met gesloten deuren plaatsvindt;
 - b) het minderjarige slachtoffer in de rechtszaal kan worden gehoord zonder daar aanwezig te zijn, met name door middel van geschikte communicatietechnologie.
5. Dit artikel is van toepassing onverminderd artikel 11.

Artikel 14 bis

Bijstand, ondersteuning en bescherming van niet-begeleide minderjarige slachtoffers van mensenhandel

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen opdat in de specifieke acties voor bijstand en ondersteuning van minderjarige slachtoffers van mensenhandel als bedoeld in artikel 13, lid 1, terdege rekening wordt gehouden met de persoonlijke en bijzondere situatie van het niet-begeleide minderjarige slachtoffer.
2. De lidstaten nemen de nodige maatregelen met het oog op het vinden van een duurzame oplossing op basis van een individuele beoordeling van de belangen van de minderjarige.
3. De lidstaten nemen de nodige maatregelen opdat in voorkomend geval een voogd voor de niet-begeleide minderjarige slachtoffers van mensenhandel wordt aangewezen.
4. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat tijdens het strafonderzoek en de strafprocedure, overeenkomstig de rol die in hun rechtsstelsel aan het slachtoffer wordt toebedeeld, de bevoegde autoriteiten een vertegenwoordiger aanwijzen ingeval de minderjarige niet begeleid is of van zijn familie is gescheiden.
5. Dit artikel is van toepassing onverminderd de artikelen 13 en 14.

Artikel 14 ter

Schadeloosstelling van slachtoffers

De lidstaten zorgen ervoor dat slachtoffers van mensenhandel toegang hebben tot bestaande regelingen voor de schadeloosstelling van slachtoffers van opzettelijke geweldsmisdrijven.

Artikel 15

Preventie

1. De lidstaten voorzien in passende maatregelen, zoals onderwijs en opleiding, om de vraag die de voedingsbodem is voor alle vormen van uitbuiting in verband met mensenhandel, te ontmoedigen en te doen afnemen.
2. De lidstaten treffen passende maatregelen, onder meer via het internet, zoals het opzetten, in voorkomend geval in samenwerking met betrokken organisaties uit het maatschappelijk middenveld en andere betrokken actoren, van informatie- en bewustmakingscampagnes en onderzoeks- en opleidingsprogramma's om de mensen bewust te maken en met name minderjarigen te behoeden voor het gevaar dat zij het slachtoffer worden van mensenhandel.
3. De lidstaten voorzien in regelmatige opleiding voor ambtenaren, met name eerstelijns-politieagenten, die in contact kunnen komen met slachtoffers en potentiële slachtoffers van mensenhandel; deze opleiding moet hen in staat stellen slachtoffers en potentiële slachtoffers van mensenhandel te herkennen en met hen om te gaan.

3 bis (...)

4. Om het voorkomen en bestrijden van mensenhandel doeltreffender te maken door de vraag ernaar te ontmoedigen, overwegen de lidstaten maatregelen te nemen houdende strafbaarstelling van het gebruik maken van diensten die het voorwerp zijn van uitbuiting in de zin van artikel 2, in de wetenschap dat de betrokkene het slachtoffer is van een in artikel 2 bedoeld strafbaar feit.

Artikel 16

Nationale rapportage en soortgelijke mechanismen

De lidstaten nemen de nodige maatregelen om een nationale rapporteur aan te stellen of in een mechanisme van soortgelijke strekking te voorzien. De taken van de rapporteur en het mechanisme bestaan met name in het vaststellen van tendensen inzake mensenhandel, het meten van de resultaten van bestrijdingsmaatregelen, **onder meer door statistieken te verzamelen in nauwe samenwerking met relevante organisaties uit het maatschappelijk middenveld die op dit gebied actief zijn**, en het uitbrengen van verslagen. (...)

Artikel 16 bis

Coördinatie van de EU-aanpak van mensenhandel

Teneinde bij te dragen tot een gecoördineerde en geconsolideerde EU-aanpak van mensenhandel, vergemakkelijken de lidstaten de taken van de Coördinator voor de bestrijding van mensenhandel (ATC). Meer bepaald verstrekken de lidstaten de ATC relevante informatie, onder meer de in artikel 16 bedoelde informatie, om de ATC in staat te stellen [om de twee jaar] [op gezette tijden] verslag uit te brengen over de vorderingen in de strijd tegen mensenhandel.

Artikel 17

Intrekking van Kaderbesluit 2002/629/JBZ

Kaderbesluit 2002/629/JBZ inzake bestrijding van mensenhandel wordt ingetrokken **voor lidstaten die aan de aanneming van deze richtlijn deelnemen**¹, onverminderd de verplichtingen van de lidstaten wat betreft de termijn voor de omzetting ervan in nationaal recht.

Voor lidstaten die aan de aanneming van deze richtlijn deelnemen, worden verwijzingen naar het ingetrokken kaderbesluit gelezen als verwijzingen naar deze richtlijn.

¹ Ingevoegd op verzoek van de Juridische dienst van de Raad.

Artikel 18

Tenuitvoerlegging

1. De lidstaten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk **twee jaar** NA DE AANNEMING aan deze richtlijn te voldoen.
2. De lidstaten delen aan de Commissie de tekst mede van alle bepalingen waarmee zij hun verplichtingen uit hoofde van deze richtlijn in hun nationaal recht omzetten.
3. Wanneer de lidstaten deze bepalingen aannemen, wordt in de bepalingen zelf of bij de officiële bekendmaking daarvan naar deze richtlijn verwezen. De regels voor de verwijzing worden vastgesteld door de lidstaten.

Artikel 19

Rapportage

1. De Commissie dient uiterlijk **twee** jaar **na de in artikel 18 vastgestelde termijn** een verslag in bij het Europees Parlement en de Raad, waarin wordt beoordeeld in hoeverre de lidstaten de nodige maatregelen hebben genomen om aan deze richtlijn te voldoen **en waarin tevens de op grond van artikel 15, lid 4, toegepaste maatregelen worden beschreven; dit verslag gaat indien nodig vergezeld van wetgevingsvoorstellen.**
2. De Commissie dient uiterlijk [...jaar na de aanneming] een verslag in bij het Europees Parlement en de Raad waarin wordt beoordeeld in welke mate bestaande nationale wetgeving houdende strafbaarstelling van de gebruikers van diensten die het voorwerp zijn van uitbuiting van mensenhandel, een impact heeft op het voorkomen van mensenhandel; dit verslag gaat indien nodig vergezeld van passende voorstellen.

Artikel 20

Inwerkingtreding

Deze richtlijn treedt in werking op de dag van haar bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Artikel 21

Adressaten

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten overeenkomstig de Verdragen.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement

De voorzitter

Voor de Raad

De voorzitter
